

İlkokul 1. Sınıfa Başlayan Öğrencilerin Okula Uyum ve Sosyal Becerilerinin Boylamsal Olarak İncelenmesi^{1*}

Ali Emre Özbilen¹ - Hülya Gülay-Ogelman²

Öz

Çalışmanın amacı, ilkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal becerilerinin boylamsal olarak incelenmesidir. Çalışma grubunu, 102 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş) ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş) kullanılmıştır. Veri toplama araçları, her çocuk için öğretmenleri tarafından güz ve bahar döneminde olmak üzere iki kez doldurulmuştur. Araştırmanın verileri Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Basit Doğrusal Regresyon Analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Bulgularda güz dönemindeki okula uyum ve alt boyutları (okulu sevme, sınıf katılımı, kendi kendini yönetme) ile sosyal beceriler arasında olumlu yönde ilişki bulunurken; okuldan kaçınma alt boyutu ile olumsuz yönde bir ilişki bulunmuştur. Güz dönemindeki sosyal beceriler, güz dönemindeki toplam okula uyum ve alt boyutlarını (okulu sevme, sınıf katılımı, kendi kendini yönetme, okuldan kaçınma) yordamaktadır. Bahar dönemindeki toplam okula uyum ve alt boyutları (okulu sevme, sınıf katılımı, kendi kendini yönetme) ile sosyal beceriler arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bahar dönemindeki okuldan kaçınma alt boyutu ile sosyal beceriler arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bahar dönemindeki sosyal beceriler, bahar dönemindeki toplam okula uyum ve alt boyutlarını (okulu sevme, sınıf katılımı, kendi kendini yönetme, okuldan kaçınma) yordamaktadır.

Anahtar Sözcükler: İlkokul dönemi, Okula uyum, Sosyal beceriler, Boylamsal çalışma.

A Longitudinal Study of School Adjustment and Social Skills of Students Starting Primary School 1st Grade

Abstract

The study aimed to examine the school adjustment and social skills of students who started first grade in primary school longitudinally. The sample group consisted of 102 first-grade students. Personal Information Form, Teacher Rating Scale of School Adjustment (7-12 ages), Social Skills Evaluation Scale (7-12 ages) were used as data collection tools. Data collection tools were filled out twice for each child by their teachers, in the fall and spring semesters. The data of the study were analysed with Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Simple Linear Regression Analysis techniques. In the findings, a positive relationship was found between school adjustment in autumn and its sub-dimensions (liking school, classroom participation, self-management) and social skills, while a negative relationship was found with the sub-dimension of school avoidance. Social skills in autumn predicted total school adjustment and its sub-dimensions (liking school, classroom participation, self-management, and school avoidance) in autumn. A significant positive relationship was found between social skills and total school adjustment and its sub-dimensions

* Bu çalışma; Ali Emre Özbilen'in, Sinop Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda, Prof. Dr. Hülya Gülay-Ogelman'ın danışmanlığında hazırladığı Yüksek Lisans Tezinden türetilmiştir.

¹ Bilim Uzmanı, Sinop Akın Anaokulu, ozbilenalidemre@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4529-4001, Türkiye

² Prof. Dr., Sinop Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD., ogelman@sinop.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4245-0208, Türkiye

(school liking, classroom participation, self-directiveness) in spring. A significant negative relationship was found between the school avoidance sub-dimension and social skills in the spring. Social skills in spring predicted total school adjustment and its sub-dimensions (school liking, classroom participation, self-directiveness, school avoidance) in spring.

Keywords: Primary school period, School adjustment, Social skills, Longitudinal study.

Türü: Araştırma makalesi	Gönderim Tarihi: 20.03.2025	Kabul Tarihi: 15.07.2025

Atıf: Özbilen A.E. & Gülay-Ogelman, H. (2025). İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal becerilerinin boylamsal olarak incelenmesi. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 3(2), 69-82. Doi:10.5281/zenodo.15349964

Giriş

Uyum kelimesi, temel olarak uyum sağlamak, uygun/uyumlu hale getirmek, düzenlemek, değiştirmek anlamlarına gelmektedir. Uyum ayrıca bireyin çevresiyle uyumlu bir ilişki kurmak için davranışını değiştirme süreci olarak tanımlanabilir. Bu süreç genellikle, meydana gelen bir tür değişikliğe yanıt olarak ortaya çıkar (Panchal & Desai, 2021). Okul da insan hayatındaki uyum süreciyle ilgili olarak yaşanacak dönemeçlerden biridir. Okul, öğrencinin ailesinden farklı olarak düzenli şekilde yer aldığı akademik olmasının yanı sıra sosyal bir ortamdır. İlkokul, Türkiye’de zorunlu eğitimin başladığı kademe olmasıyla birlikte okula uyum açısından da her öğrenci için önemli bir dönemi ifade etmektedir. Seven (2011) ilkokula başlayan çocukların karşılaştığı temel sorunlardan birinin okula uyum olabileceğini belirtmiş; okula uyumu ise eğitim sürecine aktif bir şekilde dâhil olmak için geliştirilen sosyal, davranışsal ve akademik tepkiler olarak tanımlamıştır. İlkokula başlamasıyla beraber eğitsel sorumlulukları artan çocuklardan, aynı zamanda bu süreçte okulun fiziksel ve sosyal ortamına da uyum sağlaması beklenmektedir. Dolayısıyla ilkokul çağındaki çocuğun akademik işleyiş ile fiziksel ve sosyal ortama uyum sağlaması, eş zamanlı yönetilmesi gereken olgular olarak görülmektedir.

Okula uyum sağlama, çocukların sadece akademik gelişimleri için değil sosyal ve duygusal gelişimleri açısından da çok sayıda yarar sağlayabilmektedir (Dalen & Theie, 2019; Rosnati, Montiroso ve Barni, 2008). Okula uyumu etkileyen çok sayıda faktör bulunmaktadır. Bireysel farklılıklar, cinsiyet, anne-baba tutumu, öğretmen-çocuk ilişkisi, akran ilişkileri, okulun fiziksel koşulları, öğretmenle ilgili unsurlar başta olmak üzere çok sayıda değişken çocukların okula uyum sürecinde belirleyici olabilir (Chi, Kim & Kim, 2018). Örnek olarak Işıklar, Bilgin ve Bilgin (2015) ilkokula devam eden çocukların okula uyumlarını sosyal uyum açısından incelemişlerdir. Kayseri ilinde 418 ilkokul öğrencisi ile yaptıkları araştırma sonuçlarına göre kızların sosyal uyumlarının, erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca öğrencilerin aile gelir düzeylerinin arttıkça sosyal uyum düzeyleri artarken, süregelen hastalığa sahip olanların sosyal uyumlarının azalabildiği belirtilmiştir. Zorlu-Yam ve Tüzel-İşeri (2019) sosyal yeterliliği, öğrencinin sosyal ortamlarda ilişki başlatma, sürdürme ve iletişim ağları kurabilme becerilerine ilişkin inancının yer aldığı psikolojik alanı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda ilkokul öğrencilerinin sosyal yeterlik becerilerinin yüksek olmasının, okula uyum sağlamada olumlu bir etki oluşturabileceği ifade edilmiştir. Nitekim Türker ve Tunç (2019), ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve sosyal yeterlik düzeylerini etkileyen yordayıcılarını incelemiştir. Ortaya çıkan sonuçlar, cinsiyet, aile-öğretmen iş birliği ve travmatik bir yaşantı olup olmama değişkenlerinin okula uyum düzeyi için yordayıcı olduğunu belirtirken, okul öncesi eğitim alıp almama durumunun okula uyumu düzeyini yordamadığını ifade edilmiştir. Kurtuluş-Çalışkan ve Canbulat (2023) tarafından 362

öğrenci ile yapılan araştırmada, ilkokula başlayan çocukların okula hazırbulunuşluk ve uyum düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı, okul öncesi eğitim alanların lehine ve 69 ay ve üzeri olan çocukların lehine yüksek olduğu belirlenmiştir.

Konu ile ilgili alan yazını incelendiğinde, Türkiye’de ilkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal beceri düzeyi düzeyleri arasındaki ilişkiyi boylamsal olarak inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak bu araştırmanın konusuna yakın konu başlıklarında ve ilkokul çocuklarının okula uyumlarına yönelik farklı değişkenlerin ele alındığı çalışmalara rastlamak mümkündür. Örnek olarak Kabasakal ve Çelik (2010) tarafından ilkokul 4. ve 5. sınıf çocuklarına yönelik hazırlanan sosyal beceri programının okula uyumu olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bir diğer örnekte İkiz, Şentürk ve Çağdaş (2024), ilkokuldaki öğretmen yetkinliği ile öğrenci uyum problemleri üzerine sistematik alan taraması yapmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin öğrencilerdeki problem davranışa müdahale etmesi ve uyum sorunu olan öğrenciyi fark edebilmesi, yardım alabileceği uzmanlar hakkında bilgi sahibi olabilmesi öğretmen yetkinliğini arttıracaklarını ifade etmiştir. Ayrıca yapılan alan taramalarının sonucunda, öğretmenlerin gözünden öğrencilerin uyum sorunlarının araştırılmasına ihtiyaç olduğunu belirtmiştir (İkiz, Şentürk & Çağdaş, 2024). Bu noktada araştırmanın özgün olup, alan yazına katkı sunabileceği düşünülmektedir. Okula uyum süreci kısa ve uzun süreli olarak bireyin hayatını etkileyebilmektedir. Bu açıdan ilkokul kademesindeki okula uyum çalışmalarının artırılmasının ve okula uyum sürecinin farklı değişkenler açısından ele alınmasının, sürecin anlaşılabilirliğini arttıracakı söylenebilir. Ayrıca bu tür çalışmaların deneysel çalışmaların artmasına da katkı sağlayacağı ifade edilebilir. Belirtilenler doğrultusunda araştırmanın amacı, ilkokul birinci sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal becerileri arasındaki ilişkinin boylamsal olarak incelenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri ile aynı dönemdeki okula uyumları arasında okulu sevme, sınıf katılımı, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme değişkenleri açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, aynı dönemdeki okula uyumlarını okulu sevme, sınıf katılımı, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme değişkenleri bağlamında anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

3. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri ile aynı dönemdeki okula uyumları arasında okulu sevme, sınıf katılımı, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme değişkenleri açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

4. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, aynı dönemdeki okula uyumlarını okulu sevme, sınıf katılımı, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme değişkenleri bağlamında anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin okula uyum ile sosyal beceri düzeylerinin boylamsal olarak incelenmesi amacıyla planlanan bu araştırmada, ilişki tarama yönteminden yararlanılmıştır. Betimsel bir araştırma tekniği olan ilişki tarama yöntemi, Karasar (2009) tarafından değişkenler arasında birlikte gerçekleşen değişimin ve değişimin derecesinin belirlenmesi amacıyla kullanılan yöntem olarak tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra araştırma, boylamsal

olarak tasarlanmıştır. Boylamsal araştırma, derinlemesine, kapsamlı gözlemlerin yapılması durumunda yararlanılan bir tekniktir. Bu teknikte, değişken(ler)in zaman içindeki gelişimi/değişimini ortaya koymak adına sürekli veya belli aralıklarla gözlemler/değerlendirmeler yapılır (Karasar, 2009).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim- öğretim yılında Sinop ili Merkez ilçesindeki normal gelişim özelliği gösteren 102 ilkokul birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin 57'si (%55.8) erkek, 45'i (% 44.1) kızdır. Çalışma grubu belirlenirken basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit rastgele örnekleme yönteminde, evrenin her ögesinin örnekleme girme durumunun aynı olup her ögenin başka bir öge ile beraber seçilme durumunun eşit olmasıdır (Büyüköztürk, 2021). Basit rastgele örneklemede öncelikle tüm ögeleri içeren bir örneklem çerçevesi oluşturulur (Mertens, 2014). Çoğunlukla bir liste görünümünde hazırlanan örneklem çerçevesinde araştırmacı tarafından her ögeye bir numara verilir. Örneklemin içinde olması istenen öge sayısı kadar tesadüfi sayılar üretilir ya da listeden rastgele seçilebilmesi için bir bilgisayar programı ya da tesadüfi sayı listeleri kullanılır (Neuman, 2014). Örnek verilecek olursa, evren büyüklüğünün belirli olduğu durumda numara sırası verilip bir liste hazırlanabilir. Numaralar torba içine atılıp, tesadüfi olarak (n kadar) örnekleme giren birim, eşit bir şekilde seçilebilir (Baloğlu, 2009). Bu çalışmada da Sinop merkez ilçesindeki ilkokullardan kura yöntemiyle beş ilkokul seçilmiştir. Seçilen okullarda görev yapan öğretmen ve yöneticilerle yapılan görüşmeler sonucunda araştırmaya katılmayı kabul eden sekiz öğretmenin sınıfında öğrenim gören ve ebeveynleri tarafından araştırmaya katılması konusunda onam verilen 102 çocuk ile çalışma grubuna alınmıştır. Çalışma grubuna ilişkin detaylı bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler	Kategoriler	f	%
Anne eğitim düzeyi	Okuryazar değil	0	0.0
	Okuryazar	6	5.8
	İlkokul	11	10.7
	Ortaokul	18	17.6
	Lise	33	32.3
	Üniversite	34	33.3
Babanın eğitim düzeyi	Okuryazar değil	0	0.0
	Okuryazar	4	3.9
	İlkokul	16	15.6
	Ortaokul	22	21.5
	Lise	23	22.5
	Üniversite	37	36.2
Annenin yaşı	20-30	16	15.6
	31-40	65	63.7
	41 ve üstü	21	20.5
Babanın yaşı	20-30	19	18.6
	31-40	66	64.7
	41 ve üstü	17	16.6
Annenin mesleği	Ev hanımı	24	23.5
	Memur	39	38.2
	İşçi	31	30.3
	Serbest meslek	8	7.8
Babanın mesleği	Çalışmıyor	0	0.
	Memur	44	43.1
	İşçi	39	38.2
	Serbest meslek	19	18.6
	Emekli	0	0.0

Tablo 1'e göre, çocukların annelerinin % 5,8'i okur-yazar, % 10,7'si ilkokul, % 17,6'sı ortaokul, %32,3 'ü lise, % 33,3'ü üniversite mezunu; babalarının % 3, 9'u okuryazar, % 15, 6'sı ilkokul, % 21, 5'i ortaokul, % 22,5'i lise, % 36, 2'si üniversite mezunudur. Annelerin % 15,6'sı 20-30 yaş, % 63, 7'si 31-40 yaş ve % 20, 5'i 41 yaş ve üstünde iken babaların % 18,6'sı 20-30 yaş, % 64, 7'si 31-40 yaş ve % 16, 6'sı 41 yaş ve üstündedir. Ayrıca annelerin % 23,5'i ev hanımı, % 38,2'si memur, % 30,3'ü işçi, % 7,8'i serbest meslek sahibi, babaların % 43,1'i memur, % 38,2'si işçi, % 18,6'sı serbest meslek sahibidir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Öğrenci ve ailesi hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. Formda öğrencilere ilişkin yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba mesleği gibi sorular bulunmaktadır.

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş) (SBDÖ 7-12 yaş): Ölçek, sosyal etkileşimi arttırmak için önemli olan bazı becerileri ölçmek amacıyla 7-12 yaş çocukları için Akçamete ve Avcıoğlu (2005) tarafından geliştirilmiştir. SBDÖ, 12 alt boyuttan oluşan bir ölçme aracıdır. Bu alt boyutlar; temel sosyal beceriler (TSB), temel konuşma becerileri (TKB), ileri konuşma becerileri (İKB), ilişkiyi başlatma becerileri (İBB), ilişkiyi sürdürme becerileri (İSB), grupla iş yapma becerileri (GİYB), duygusal beceriler (DB), kendini kontrol etme becerileri (KKEB), saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri (SDBÇB), sonuçları kabul etme becerileri (SKEB), yönerge verme becerileri (YVB) ve bilişsel becerileri (BB)'dir (Akçamete & Avcıoğlu, 2005). Ölçek, 69 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin alt ölçeklere dağılım şekli şöyledir: TSB 13, TKB 4, İKB 5, İBB5, İSB 6, GİYB 7, DB 6, KKEB 6, SDBÇB 4, SKEB 3, YVB 4 ve BB 4. Kısaltmaların yanındaki sayılar, madde sayısını ifade etmektedir. Maddelerin tümü olumlu yönde ilerleyen, 5'li likert tipi ölçek biçiminde düzenlenmiştir. Maddelere verilen cevaplar "her zaman yapar", "çok sık yapar", "genellikle yapar", "çok az yapar" ve "hiçbir zaman yapmaz" şeklinde derecelendirilmiştir). Ölçeğe verilen cevaplarda, her zaman yapar 5, hiçbir zaman yapmaz 1 puan alacak şekilde düzenlenmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 69 iken alınabilecek en yüksek puan ise 345'tir. Ölçekteki soruları cevaplandırarak olanlar, ölçekteki ifadeyi okuduktan sonra gözlemediği çocuğa uygun olan dereceyi işaretleyecek eğer gözleme olanağının olmadığı beceriyi boş bırakacaktır (Akçamete ve Avcıoğlu, 2005). SBDÖ'nin geçerlik çalışmaları sonucunda kapsam geçerliğinin, sosyal becerileri ölçebilecek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin yapı geçerliğini ölçmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda başlangıçta 85 maddeden oluşan ölçeğin yapılan işlemler sonucunda 69 madde olmasına karar verilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik ölçüm çalışmaları için ise Cronbach Alpha katsayısı hesaplanarak elde edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda güvenilirlik katsayısı .98 olarak hesaplanmıştır. Tüm sonuçlar SBDÖ'nin güvenilirlik ve geçerlilik katsayılarının sosyal beceri düzeyini ölçmek için hem güvenilir hem de geçerli bir ölçme aracı olduğu sonucuna varmaktadır (Akçamete & Avcıoğlu, 2005). Bu araştırmanın çalışma grubuna ait SBDÖ puanlarının güvenilirliği tüm ölçek için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı alınarak hesaplanmıştır. SBDÖ iç tutarlılık katsayısı güz dönemi için .94, bahar dönemi için .95 olarak bulunmuştur.

Okula Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği (7-12 Yaş): 1996 yılında G.W. Ladd, B. Kochenderfer ve C. Coleman tarafından geliştirilen Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme ölçeği, öğrencilerin okula uyum düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Orijinal ölçek 27 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 2007 yılında Önder ve Gülay tarafından Türkçeye uyarlanmış, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçek üzerinde uygulanan yapısal

analizler sonrasında ölçek yapısına uymayan 2 madde ölçekten çıkarılmıştır. Yapılan çalışmalar sonrasında ölçek 25 madde ve 4 alt boyut olacak şekilde düzenlenmiştir. Okulu sevme alt ölçeği, 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun okulu ne kadar sevdiğinin öğretmen tarafından ne kadar algılandığını ölçmektedir. İç tutarlılık katsayısı bu alt ölçekte .81'dir. Sınıfa katılım alt ölçeği 10 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçek, çocuğun sınıftaki öğretmen otoritesini, kendi sorumluluklarını ve sınıf içi kuralları kabul etme derecesini ölçmektedir ve iç tutarlılık katsayısı .84'tür. Okuldan kaçınma alt ölçeği 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun sınıf ortamından kaçınması eğiliminin öğretmen tarafından ne derecede algılandığını ölçmektedir. İç tutarlılık katsayısı .73'tür. Kendi kendini yönetebilme alt ölçeği ise 5 maddeden oluşur ve bu ölçek, çocuğun sınıf içerisindeki bağımsız ve egosantrik davranışlarını ölçmektedir. Bu alt ölçeğin güvenilirlik katsayısı ise .67'dir. Bu ölçme aracı 3'lü likert tipi ölçek şeklinde düzenlenmiştir. Ölçekte yer alan tüm maddeler "Uygun değil", "Uygun" ve "Tamamen uygun" ifadeleriyle değerlendirilmektedir (Önder & Gülay, 2007). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı güz dönemi için .84, bahar dönemi için .87 olarak belirlenmiştir. Ek olarak Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından; güz dönemi için okulu sevme alt ölçeği için iç tutarlılık katsayısı .81, sınıf katılımı alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .82, kendi kendini yönetme alt ölçeğinin katsayısı .79, okuldan kaçınma alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .81 olarak bulunmuştur. Ayrıca bahar dönemi okulu sevme alt ölçeği iç tutarlılık katsayısı .83, sınıf katılımı alt ölçeği iç tutarlılık katsayısı .82, kendi kendini yönetme alt ölçeğinin katsayısı .78, okuldan kaçınma alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı ise .83 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 02.09.2022 tarihli, 2022/134 sayılı kararı doğrultusunda etik kurul izni alınmıştır. Ek olarak Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden de gerekli izin alınmıştır. Veri toplama sürecinde MEB'e bağlı 5 ilkokulda görev yapan 8 öğretmen ile birebir görüşme yapılarak ölçme araçları hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Öğretmenlerin sınıflarında araştırmaya dâhil olmayı kabul eden ebeveynlerin çocukları çalışmada yer almıştır. Kişisel Bilgi Formu, Okul Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği, Sosyal Becerileri Değerlendirme ölçeği verileri 2022-2023 öğretim yılında Ekim ve Mart aylarının ilk haftası olmak üzere 2 defa öğrencilerin sınıf öğretmenlerince doldurulmuştur. Verilerin toplanma sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlerle birebir görüşülerek ölçeğin uygulanması detaylı olarak anlatılmıştır. Sınıf öğretmenleri ölçeği her bir öğrenci için ders saati dışında doldurmuştur. Veriler her iki ölçme işlemi döneminden bir hafta sonra öğretmenlerden teslim alınmıştır.

Verilerin Analizi

Veri analizinde SPSS 26.0 programı kullanılmıştır. Sosyal beceri ile okula uyum ve alt boyut puanların normalliği için çarpıklık ile basıklık değerine bakılmıştır. Bu değerler ± 1.5 arasında ise puan dağılımı normaldir (George & Mallery, 2010). Çalışmanın verilerinin analizinde uygun istatistik yöntemleri tespit etmek için normallik varsayımı sınanmıştır. Ortaya çıkan verilerde güz ve bahar döneminde Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğine ait tüm puanlar normal dağıldığı için parametrik yöntemler kullanılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın analizinde; ilkokul 1.sınıf öğrencilerinin okula uyum ve alt boyutları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı yöntemi kullanılmıştır. Baykul (2010), korelasyon katsayısı olan r değerinin 0.40'dan küçükse düşük, 0.40-0.70 arasındaysa orta düzey ve 0.70'ten büyükse yüksek düzeyde ilişkiyi gösterdiğini ifade etmiştir. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin, sosyal becerinin okula uyum ve alt boyutları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ise Basit Doğrusal

İlkokul 1. Sınıf Başlayan Öğrencilerin Okula Uyum ve Sosyal Becerileri

Regresyon Analizi yöntemi kullanılmıştır. Büyüköztürk (2021), Basit Doğrusal Regresyon Analizinin bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında doğrusal bir ilişki olması halinde bağımsız değişkenin yardımıyla açıklanan bağımlı değişkeni tahmin edebilmek maksadıyla kullanılan bir teknik olduğunu ifade etmiştir. İstatiksel analizler için $p < .01$ anlamlılık düzeyi incelenmiştir. Güz ve bahar dönemi değişkenlerinin basıklık ve çarpıklık değerlerine ilişkin veriler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Güz ve Bahar Dönemi Değişkenlerinin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık
Güz Dönemi Okulu Sevme	-.116	.159
Güz Dönemi Sınıf Katılımı	-.761	-.481
Güz Dönemi Okuldan Kaçınma	.175	1.997
Güz Dönemi Kendi Kendini Yönetme	-1.088	-.786
Güz Dönemi Okula Uyum Toplam Puanı	-.468	-.124
Güz Dönemi Sosyal Problem Çözme Toplam Puanı	-.139	-.905
Bahar Dönemi Okulu Sevme	-.455	0.056
Bahar Dönemi Sınıf Katılımı	-.305	-.333
Bahar Dönemi Okuldan Kaçınma	-.402	-.450
Bahar Dönemi Kendi Kendini Yönetme	-.460	-.034
Bahar Dönemi Okula Uyum Toplam Puan	-.363	-.395
Bahar Dönemi Sosyal Beceri Düzeyi Toplam Puanı	.813	-.813

Tablo 2’ye göre; güz ve bahar döneminde Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğine ait tüm puanların normal dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Bulgular

Tablo 3. İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerinin Güz Dönemindeki Sosyal Beceri ve Okula Uyum Değişkenleri Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	\bar{X}	ss	r
Sosyal Beceri Düzeyi	132.19	31.52	.370*
Okula Uyum Düzeyi Toplam Puanı	14.98	4.82	
Sosyal Beceri Düzeyi	132.19	31.52	.526*
Sınıf Katılımı	3.41	3.39	
Sosyal Beceri Düzeyi	132.19	31.52	-.406*
Okuldan Kaçınma	5.03	2.09	
Sosyal Beceri Düzeyi	132.19	31.52	.384*
Kendi Kendini Yönetme	4.61	1.60	
Sosyal Beceri Düzeyi	132.19	31.52	.445*
Okulu Sevme	2.63	1.30	

* $p < .01$

Tablo 3’e göre; ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri ile aynı dönemdeki okula uyum değişkenleri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Sosyal beceri ile toplam okula uyum arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde ($r = .370$, $p < .01$), sınıf katılım arasında olumlu yönde ve orta düzeyde ($r = .526$, $p < .01$), okuldan kaçınma puanları arasında olumsuz yönde ve orta düzeyde ($r = -.406$, $p < .01$), kendi kendini yönetebilme arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde ($r = .384$, $p < .01$), okulu sevme düzeyi arasında olumlu yönde ve orta düzeyde ($r = .445$, $p < .01$) anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç doğrultusunda güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça toplam okula uyumun, sınıf katılımının, okuldan kaçınmanın, kendi kendini yönetebilme ve okulu sevme düzeylerinin arttığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça toplam okula uyumun, sınıf katılımının, okuldan kaçınmanın, kendi kendini

yönetebilme ve okulu sevme düzeylerinin azaldığı söylenebilir. Ek olarak güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça okuldan kaçınmanın azaldığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça okuldan kaçınmanın arttığı söylenebilir.

Tablo 4. İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerinin Güz Dönemi Sosyal Beceri Düzeylerinin Okula Uyum Değişkenlerini Yordamasına İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Toplam Okula Uyum Düzeyi	.370	.137	15.786	.014	.370	3.985	.000*
Sosyal Beceri Düzeyi Sınıf Katılımı	.526	.277	38.248	.009	.526	6.185	.000*
Sosyal Beceri Düzeyi Okuldan Kaçınma	-.406	.165	19.704	.006	-.406	-4.439	.000*
Sosyal Beceri Düzeyi Kendi Kendini Yönetebilme	.384	.147	17.245	.005	.384	4.153	.000*
Sosyal Beceri Düzeyi Okulu Sevme	.445	.198	24.636	.004	.445	4.963	.000*

*p<.01

Tablo 4'e göre, ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri aynı dönemdeki toplam okula uyumu ($\beta=.370$, $t=3.985$, $p<.01$), sınıf katılımını ($\beta=.526$, $t=6.185$, $p<.01$), okuldan kaçınmayı ($\beta=-.406$, $t=-4.439$, $p<.01$), kendi kendini yönetebilmeyi ($\beta=.384$, $t=4.153$, $p<.01$), okulu sevmeyi ($\beta=.445$, $t=4.963$, $p<.01$) istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yordamaktadır. Güz dönemindeki toplam okula uyum puanında olan değişkenliğin % 14'ü, sınıf katılım puanlarında olan değişkenliğin %28'i, okuldan kaçınma puanlarında olan değişkenliğin %17'si, kendi kendini yönetebilme puanlarında olan değişkenliğin % 15'i ile okulu sevme puanlarında olan değişkenliğin %20'si güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi ile açıklanabilir.

Tablo 5. İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerinin Bahar Dönemindeki Sosyal Beceri ve Okula Uyum Değişkenleri Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	X	ss	r
Sosyal Beceri Düzeyi	308.30	22.12	.581*
Okula Uyum Düzeyi Toplam Puanı	30.76	7.52	
Sosyal Beceri Düzeyi	308.30	22.12	.409*
Sınıf Katılımı	16.21	2.89	
Sosyal Beceri Düzeyi	308.30	22.12	-.269*
Okuldan Kaçınma	1.34	1.66	
Sosyal Beceri Düzeyi	308.30	22.12	.378*
Kendi Kendini Yönetme	7.90	1.42	
Sosyal Beceri Düzeyi	308.30	22.12	.295*
Okulu Sevme	5.47	1.15	

*p<.01

Tablo 5'e göre, ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri ile aynı dönemdeki okula uyum değişkenleri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Sosyal beceri ile toplam okula uyum arasında olumlu yönde ve orta düzeyde ($r=.581$, $p<.01$), sınıf katılımı arasında olumlu yönde ve orta düzeyde ($r=.409$, $p<.01$), okuldan kaçınma puanları

İlkokul 1. Sınıfa Başlayan Öğrencilerin Okula Uyum ve Sosyal Becerileri

arasında olumsuz yönde ve düşük düzeyde ($r=-.269$, $p<.01$), kendi kendini yönetebilme arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde ($r=.378$, $p<.01$), okulu sevme düzeyi arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde ($r=.295$, $p<.01$) anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç doğrultusunda bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça toplam okula uyumun, sınıf katılımının, okuldan kaçınmanın, kendi kendini yönetebilme ve okulu sevme düzeylerinin arttığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça toplam okula uyumun, sınıf katılımının, okuldan kaçınmanın, kendi kendini yönetebilme ve okulu sevme düzeylerinin azaldığı söylenebilir. Ek olarak bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça okuldan kaçınmanın azaldığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça okuldan kaçınmanın arttığı söylenebilir.

Tablo 6. *İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerinin Bahar Dönemi Sosyal Beceri Düzeylerinin Okula Uyum Değişkenlerini Yordamasına İlişkin Analiz Sonuçları*

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Toplam Okula Uyum Düzeyi	.581	.337	50.895	.028	.581	7.134	.000**
Sosyal Beceri Düzeyi Sınıf Katılımı	.409	.168	20.142	.012	.409	4.488	.000**
Sosyal Beceri Düzeyi Okuldan Kaçınma	-.269	.072	7.783	.007	-.269	-2.790	.006*
Sosyal Beceri Düzeyi Kendi Kendini Yönetebilme	.378	.143	16.689	.006	.378	4.085	.000**
Sosyal Beceri Düzeyi Okulu Sevme	.295	.087	9.500	.005	.295	3.082	.003*

** $p<.01$ * $p<.05$

Tablo 6'ya göre ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri aynı dönemdeki toplam okula uyumu ($\beta=.581$ $t=7.134$, $p<.01$), sınıf katılımını ($\beta=.409$, $t=4.488$, $p<.01$), okuldan kaçınmayı ($\beta=-.269$, $t=-2.790$, $p<.05$), kendi kendini yönetebilmeyi ($\beta=.378$, $t=4.085$, $p<.01$), okulu sevmeyi ($\beta=.295$, $t=3.082$, $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bahar dönemindeki toplam okula uyum puanında olan değişkenliğin %34'ü, sınıf katılımı puanlarında olan değişkenliğin %17'si, okuldan kaçınma puanlarında olan değişkenliğin %07'si, kendi kendini yönetebilme puanlarında olan değişkenliğin %14'ü ile okulu sevme puanlarında olan değişkenliğin %09'u bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyi ile açıklanabilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma ve Sonuç

İlkokul 1. sınıfa devam eden çocukların sosyal becerileri ile okula uyum değişkenlerinin boylamsal olarak incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin bahar ve güz dönemi olmak üzere iki ölçüm doğrultusunda sosyal becerileri ile okula uyum değişkenleri ortaya konulmuştur. Güz ve bahar dönemlerinde yapılan iki ölçüm doğrultusunda, sosyal beceri düzeyi ile toplam okula uyum ve okula uyum değişkenleri (sınıf katılımı, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetebilme, okulu sevme) arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin toplam okula uyum, sınıf katılımı, okulu sevme ve kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal becerileri arasında güz ve bahar dönemlerinde olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Güz döneminde, toplam okula uyum düzeyi ve kendi kendini yönetme ile sosyal beceri arasında düşük, okuldan kaçınma, sınıf katılımı ve okulu sevme ile sosyal beceri arasında orta düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Bahar döneminde,

toplam okula uyum düzeyi ve sınıf katılımı ile sosyal beceri arasında orta, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme ve okulu sevme ile sosyal beceri arasında düşük düzeyde ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda, ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal becerileri arttıkça, toplam okula uyum, sınıf katılımı, okulu sevme düzeyleri artmakta iken sosyal becerileri azaldıkça toplam okula uyum, sınıf katılımı, okulu sevme düzeylerinin azaldığı söylenebilir. Ek olarak öğrencilerin okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal becerileri arasında güz ve bahar dönemlerinde olumsuz yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda iki dönemde de ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal becerileri arttıkça okuldan kaçınma düzeyleri azalmakta, sosyal becerileri azaldıkça okuldan kaçınma düzeyleri artmaktadır. Bu bulguların yanı sıra ilkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin, araştırma kapsamında ele alınan dört okula uyum değişkenini (sınıf katılımı, okulu sevme, kendi kendini yönetebilme, okuldan kaçınma) hem güz hem de bahar dönemi ölçümlerinde anlamlı bir biçimde yordadığı görülmektedir. Sosyal beceriler güz döneminde en çok sınıf katılımı değişkenini, en az ise toplam okula uyumu yordamaktadır. Bahar döneminde ise sosyal beceriler en çok toplam okula uyumu, en az okuldan kaçınma değişkenlerini yordamaktadır.

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, sosyal beceri ve okula uyum değişkenlerinin ilkokul 1. sınıfta karşılıklı etkileşim halinde bulunan iki değişken olduğu ve sosyal becerilerin iki eğitim-öğretim döneminde de okula uyumu yordadığı görülmektedir. Bu bağlamda, ilkokul 1. sınıfa başlayan çocuklarının okula uyum sağlaması ve bu uyumun devamlılığında sosyal becerilerin önemli bir yeri olduğu ifade edilebilir. Konu ile ilgili uluslararası çalışmalara bakıldığında, Fujiwara vd. (2023), sosyal becerilerin okula uyum problemlerini azaltabilen bir faktör olduğunu ifade etmiştir. Kumari ve Jyoti (2023) 100 öğrenci ile gerçekleştirdiği çalışmada, sosyal beceriler ile okula uyum arasında ilişki olduğunu belirlemiştir. Çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilere sahip olmasının yüksek düzeyde okula uyum ve okul başarısıyla ilişkili olabildiği ifade edilmiştir (Denham, vd., 2006; Downer & Pianta, 2006; Fantuzzo vd., 2007). Ayrıca sosyal becerileri sıklıkla uygulayan çocukların akranlarıyla ve öğretmenleriyle olumlu ilişkiler kurabildikleri bilinmektedir (Chen, 2024). Bu noktada, akranlarıyla ve öğretmeniyle olumlu ilişkiler geliştiren çocukların okula kolaylıkla uyum sağlayabilecekleri düşünülebilir. Öğrencilerin okula uyum sağlama sürecinde akran ilişkilerinin de önemli olduğu bilinmektedir. Alan yazındaki araştırma bulguları ile paralel olarak öğrencilerin akranları tarafından sevilmesinin (Boulton, Don & Boulton, 2011; Wentzel, 2009), akran kabulünün (Gülay & Erten, 2011; Kingery, Erdley & Marshall, 2011), akran ilişkilerindeki olumlu sosyal davranış düzeyinin (Gülay-Ogelman & Erten, 2013) okula uyumu olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Ayrıca akran ilişkileri boyutlarından olan korkulu kaygılı olma, sosyal olmayan davranış, aşırı hareketlilik ve saldırganlık düzeylerinin artmasının (Gülay-Ogelman ve Erten, 2013), akran grubundan dışlanmanın ve reddedilmenin (Buhs, 2005), akran şiddetine ve öfkesine maruz kalmanın (Seçer vd., 2014), çatışmalı akran ilişkilerinin (Ladd, Kochenderfer & Coleman, 1996) ve akran zorbalığına maruz kalmanın (Loukas, Ripperger Suhler & Herrera, 2012) okula uyum düzeyini olumsuz yönde etkilediği ortaya koyulmuştur. Gülay (2011) tarafından yapılan ve 5-6 yaş grubundaki okula uyum ve akran ilişkilerini güz ve bahar dönemlerinde incelediği boylamsal çalışmada, çocukların okula uyum düzeyleri ile sosyal davranışları arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya konmuş; her iki dönemde de okula uyum düzeyinin artmasıyla saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, dışlanma, aşırı hareketlilik ve akran şiddetine maruz kalma düzeylerinin azaldığını fakat sosyal davranış düzeyinin arttığı tespit edilmiştir. Gülay-Ogelman ve Erten (2013), küçük

çocukların akranlarıyla etkileşimleri ve sosyal konumlarının okula uyum üzerindeki yordayıcılığını ele aldıkları çalışmalarında, olumlu sosyal davranış ve sosyal konum düzeyinin artmasının okula uyum düzeyinde de artışa yola açabildiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca aynı araştırmada korkulu-kaygılı olma, sosyal olmayan davranış, aşırı hareketlilik ve saldırganlık davranışlarındaki artışın, okula uyum düzeyinde azalmaya yol açtığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulguları, okula uyum konusundaki boylamsal çalışmaların gerekliliğini ortaya koyma açısından önem taşımaktadır. Nitekim bulgulara göre sosyal beceriler, ilkököl 1. sınıf boyunca okula uyumu yordayabilen bir değişkendir. Bu noktada, sosyal becerilerin çocukların hayatındaki öneminin de vurgulanabileceği söylenebilir. İlkokula başlayan çocukların sosyal beceriler açısından desteklenmesinin okula uyum sorunlarını azaltabileceği söylenebilir. Bununla birlikte okul öncesi eğitim sırasında da sosyal becerilerin desteklenmesinin ilkökuldaki okula uyumu olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir. Dolayısıyla gerek okul öncesi gerekse sınıf öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının çocukların sosyal becerilerini desteklemeleri yönünde eğitim almalarının sadece sosyal gelişim açısından değil okula uyum açısından da önem taşıdığı düşünülmektedir.

Öneriler

Bulgular ve sınırlılıklar doğrultusunda, okula uyumu etkilemesi muhtemel unsurların zaman içerisindeki değişimini ortaya koyabilmek amacıyla boylamsal desende incelemeler yapılabilir. Bu çalışma bir yılda iki ölçümle sınırlıyken sonraki çalışmalarda daha uzun sürelerde daha çok ölçüme dayalı planlamalar ortaya konulabilir. Araştırma ilkököl 1. sınıfa başlayan 102 öğrencinin öğretmen görüşleriyle sınırlıdır. Sonraki araştırmalara öğrenci ve ebeveyn görüşlerine başvurulabilir. Okula uyum ve sosyal beceri ilişkisini inceleyen çalışmalar çeşitlendirilebilir, farklı değişkenler dâhil edilerek boylamsal olarak araştırılabilir. Araştırmada nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Okula uyum ve sosyal beceri ilişkisini inceleyen benzer araştırmalar nitel verilerle de desteklenebilir. Örnek olarak okula uyuma yönelik çocuklarla, öğretmenlerle ve ailelerle görüşmeler yapılabilir. Çalışmada incelenen değişkenlerin ilişki düzeyleri orta ve düşük olmasından kaynaklı okula uyum konusu farklı değişkenler doğrultusunda incelenebilir. Örnek olarak okula uyum üzerinde mizaç, öz düzenleme gibi farklı değişkenlerin etkileri ele alınabilir. Öğrencilerin gelişim dönemleri hakkında bilgi sahibi olunmalıdır.

Öğretmen-öğrenci ilişkisinin okula uyum üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak ilkököl 1. sınıf öğrencilerinin uyum haftası sürecinde ve sonrasında yapılan çalışmalarda öğretmenler daha aktif rol almalıdır. Öğrencilerin okula uyum düzeyini arttıracak okul aidiyeti çalışmaları yapılabilir. Öğrencilerin kendini güvende hissettiği bir okul iklimi yaratılarak okula uyum kolaylaştırılabilir. Okullardaki rehber öğretmenler, okula uyumda zorluklar yaşayan çocukları tespit edip öğrencilerin uyumlarını arttıracak psiko-eğitsel çalışmalar planlayabilir. Bu öğrencilere ve ebeveynlerine yönelik bireysel ve grupla psikolojik danışma hizmetleri sunulabilir. Sınıf öğretmenleri, olumlu sınıf iklimi yaratabilme adına gerekli etkinlikler (drama, eğitsel oyunlar vb.) planlayabilir ve uygulayabilir. Sosyal becerilerin, okula uyum üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak sosyal beceri eğitim programları oluşturulabilir ve uygulanabilir. Okul ortamında ihtiyaca bağlı olarak destek odaları açılabilir. Okul yöneticilerine ve öğretmenlerine yönelik konu hakkında hizmet içi eğitimler ve seminerler arttırılabilir. Okula uyum sürecinde bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak yapılan uyum çalışmalarının tüm öğrencileri kapsayabilmesi sağlanmalıdır. Aileler okula uyum süreci ve sonrasında, öğrencinin sınıf öğretmeni, okul psikolojik danışmanı ve okul yöneticileri ile iş birliği içinde olmalıdır.

Kaynakça

- Akçamete, G., & Avcıoğlu, H. (2005). Sosyal becerileri değerlendirme ölçeğinin (7-12 yaş) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 61-77.
- Baloğlu, B. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Der Yayınları.
- Baykul, Y. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Boulton, M. J., Don, J., & Boulton, L. (2011). Predicting children's liking of school from their peer relationships. *Soc Psychol Educ* 14, 489–501. <https://doi.org/10.1007/s11218-011-9156-0>
- Buhs, E. S. (2005). Peer rejection, negative peer treatment, and school adjustment: Self-concept and classroom engagement as mediating processes. *Journal of School Psychology*, 43(5), 407–424. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2005.09.001>
- Büyüköztürk, Ş. (2021). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı-İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (29. Baskı). Pegem Akademi.
- Chen, C. (2024). The influence of peer relationships on children's social development. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media* 45(1), 221-225. <https://doi.org/10.54254/2753-7048/45/20230544>
- Chi, S. A., Kim, S. H., & Kim, N. H. (2018). A study of school adjustment related variables of young children. *South African Journal of Education*, 38(2), 1-9. <https://doi.org/10.15700/saje.v38n2a1457>
- Dalen, M., & Theie, S. (2019). Academic achievement among adopted and nonadopted children in early school years. *Adoption Quarterly*, 22(3), 199–218. <https://doi.org/10.1080/10926755.2019.1627448>
- Denham, A., Hatfield, S., Smethurst, N., Tan, E., & Tribe, C. (2006). The effect of social skills interventions in the primary school. *Educational Psychology in Practice*, 22(1), 33-51.
- Downer, J. T., & Pianta, R. C. (2006). Academic and cognitive functioning in first grade: Associations with earlier home and child care predictors and with concurrent home and classroom experiences. *School Psychology Review*, 35(1), 11–30.
- Fantuzzo, J., Bulotsky-Shearer, R., McDermott, P. A., McWayne, C., Frye, D., & Perlman, S. (2007). Investigation of dimensions of social-emotional classroom behavior and school readiness for low-income urban preschool children. *School Psychology Review*, 36(1), 44–62. <https://doi.org/10.1080/02796015.2007.12087951>
- Fujiwara, K., Nishimura, T., Murakami, T., ve Fukuzumi, N. (2023). The relationship between social skills and school adjustment in junior high school students: Students' self-reports and teacher reports. *Japanese Journal of Psychology*, 94(1), 12–21.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*, (10a ed.) Pearson.

İlkokul 1. Sınıfı Başlayan Öğrencilerin Okula Uyum ve Sosyal Becerileri

- Gülay, H. (2011). 5-6 yaş grubu çocuklarda okula uyum ve akran ilişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 1-10.
- Gülay, H., & Erten, H. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının akran kabullerinin okula uyum değişkenleri üzerindeki yordayıcı etkisi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 81-92.
- Gülay-Ogelman, H., & Erten, H. (2013). 5-6 yaş çocuklarının akran ilişkileri ve sosyal konumlarının okula uyum düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi (boylamsal çalışma). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 453-163.
- Gülay-Ogelman, H., & Erten-Sarıkaya, H. (2014). 5-6 yaş çocukların sosyal beceri, akran ilişkileri ve okula uyum düzeyleri ile kardeş değişkenleri arasındaki ilişkiler. *Akademik Bakış Dergisi*, 41, 1-11.
- Işıklar, A., Bilgin, M., & Bilgin, M. (2015). İlkokul öğrencilerinin okula sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 33-38.
- İkiz, F. E., Şentürk, C., & Çağdaş, E. (2024). İlkokul döneminde öğretmen yetkinliği ve öğrenci uyum problemlerine çok yönlü bakış. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 392-406. <https://doi.org/10.51460/baebd.1414070>
- Kabasakal, Z., & Çelik, N. (2010). Sosyal beceri eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkisi, *İlköğretim Online*, 9(1), 203-212.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi* (20. baskı). Nobel Dağıtım.
- Kingery, J. N., Erdley, C. A., & Marshall, K. C. (2011). Peer acceptance and friendship as predictors of early adolescents' adjustment across the middle school transition. *Merrill-Palmer Quarterly*, 57(3), 215-243. <https://doi.org/10.1353/mpq.2011.0012>
- Kurtuluş Çalışkan, G., & Canbulat, T. (2023). İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin okula uyum ve okula hazır bulunuşluklarının değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 254-280. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1114797>
- Ladd, G. W., Kochenderfer-Ladd, B., & Coleman, C. C. (1996). Friendship quality as a predictor of young children's early school adjustment. *Child Development*, 67(3), 1103-1118. <https://doi.org/10.2307/1131882>
- Loukas, A., Ripperger Suhler, K. G., & Herrera, D. E. (2012). Examining competing models of the associations among peer victimization, adjustment problems, and school connectedness. *Journal of School Psychology*, 50(6), 825-840. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2012.07.003>
- Mertens, D. M. (2014). *Research and evaluation in education and psychology: integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods*. New York: Sage.
- Önder, A., & Gülay, H. (2007). Okul uyumu öğretmen değerlendirme ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*. Anadolu Üniversitesi. 27-29 Nisan 2007. Eskişehir. Bildiriler kitabı, s. 554-558.

- Panchal, A. V., & Desai, T. (2021). Educational adjustment among primary school children. *The International Journal of Indian Psychology*, 9(1), <https://doi.org/18.01.143/20210901>
- Rosnati, R., Montiroso, R., & Barni D. (2008). Behavioral and emotional problems among Italian international adoptees and non-adopted children: Father's and mother's reports. *Journal of Family Psychology*, 22(3), 541-549.
- Seçer, Z., Gülay-Ogelman, H., Şimşek, H., Önder, A., & Bademci, D. (2014). Akran şiddetine maruz kalan ve kalmayan 5-6 yaş okul öncesi çocukların okula uyumlarının analizi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 351-375.
- Seven, S. (2011). Okula uyum öğretmen değerlendirmesi ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 29-42.
- Türker, M., & Tunç, E. (2021). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve sosyal yeterlik düzeylerini etkileyen yordayıcıların incelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16, 104-122. <https://doi.org/10.20860/ijoses.986252>
- Wentzel, K. R. (2009). Peers and academic functioning at school. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups* (pp. 531–547). The Guilford Press.
- Zorlu Yam, A., & Tüzel İşeri, E. (2019). Algılanan sosyal destek ile sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi arasındaki ilişki: Eğitim fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(13), 51-66.

Etik Beyan

Bu çalışmada bilimsel etik ilkelere uyulmuş ve bu amaçla Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 02.09.2022 tarihli ve 2022/134 sayılı Etik Kurulu Kararı alınmıştır.